

Dokumenttype	NOU 1989:11	Dokumentdato	1989-03-13
Tittel	Straffansvar for foretak. Straffelovkommisjonens delutredning III.		
Utvalgsnavn	Straffelovkommisjonen		
Utvalgsleder	Bratholm, Anders		
Utgiver	Justis- og politidepartementet		
Oppnevnt	1980-09-26	Sider	51
Kapittel	2 - Sammenfatning av kommisjonens forslag 1 Innholdet i forslaget		

Kommisjonen foreslår at det i straffelovens alminnelige del (som § 48 a) tas inn bestemmelser som regulerer fellesvilkårene for straffansvar for foretak. Et mindretall i kommisjonen, Hauge, Hellesylt og Matningsdal, foreslår at § 48a dessuten skal gi en generell hjemmel for å ilegge foretaksstraff. Flertallet foreslår ikke noen slik generell hjemmel for ansvar, men mener at ansvaret bør hjemles i det enkelte straffebed når det antas å være behov for det. Uten slik spesiell hjemmel skal ikke foretaksansvar kunne ilegges.

Hovedvilkåret for ansvar er etter flertallets lovutkast at et straffebed er overtrådt av noen som har handlet på vegne av foretaket. Det kreves ikke at noen enkeltperson kan straffes for overtredelsen. Det betyr at anonyme feil rammes, dvs feil begått av en eller annen som ikke kan identifiseres og som foretaket hefter for. Videre rammes kumulative feil, dvs hvor et straffebed er overtrådt ved at feil er begått av flere i foretaket som hver for seg ikke har handlet uaktsomt. Men den samlede atferd må kunne karakteriseres som uaktsomhet. Hendelig uhell og force majeure rammes derimot ikke.

Etter mindretallets lovutkast er hovedvilkåret for ansvar noe strengere: Det kreves at det er begått en straffbar handling av noen som har handlet på vegne av foretaket. Det betyr at både de objektive og de subjektive vilkår for straff må være oppfylt hos en enkeltperson. Kumulative feil rammes dermed ikke. Men anonyme feil rammes også etter mindretallets forslag.

Kommisjonen foreslår at straffen skal være bot og i sjeldne tilfeller i tillegg rettighetstap.

Ansvaret er etter kommisjonens utkast ikke obligatorisk. I utkastet foreslås det lovfestet momenter som bør tillegges vekt ved avgjørelsen. Det skal tas særlig hensyn til om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget den straffbare handlingen. Videre skal det tas hensyn til om overtredelsen er foretatt for å fremme foretakets interesser. Det skal også legges vekt på overtredelsens grovhet, foretakets økonomiske evne og den fordelen foretaket har eller kunne ha oppnådd ved lovbruddet.

Den foreslåtte bestemmelsen inneholder til slutt en definisjon av hva som forstås med "foretak". Etter flertallets utkast omfattes selskaper med begrenset ansvar, kommandittselskaper, ansvarlige selskaper, enkeltpersonsforetak, foreninger eller andre sammenslutninger, stiftelser og offentlig virksomhet. Ett medlem, Regine Ramm Bjerke, er uenig i at ansvaret skal gjelde også for enkeltpersonsforetak, ansvarlige selskaper og kommandittselskap.

Kommisjonens forslag omfatter videre utkast til bestemmelser om at bøtestrafen ikke skal kunne sones, om foreldelse, domstolenes saklige kompetanse og registrering av foretaksstraff i straffe- og bøtere registeret.

Til slutt foreslår flertallet i kommisjonen at de bestemmelsene i særlovgivningen som i dag har en regel om foretaksstraff, skal beholde hjemmelen. Det kan da i disse bestemmelsene vises til de generelle bestemmelsene om vilkårene for foretaksansvar og straffutmålingsmomentene som foreslås tatt inn i straffelovens alminnelige del (§ 48 a).

Etter mindretallets utkast fjernes alle egne hjemler for foretaksstraff i særlovgivningen.

Kapittel 2 - Sammenfatning av kommisjonens forslag
2 Plassering av lovutkastet i straffeloven

Kommisjonen foreslår at reglene om foretaksstraff tas inn i et eget kapittel i straffeloven, 3 A, dvs etter kapittel 3, "Betingelser for Strafbarhed".

Et annet spørsmål er hvilke bestemmelser som skal plasseres i kapitlet om foretaksstraff. Etter kommisjonens forslag omfatter kapitlet en bestemmelse med regler om vilkårene for foretaksstraff og momenter ved avgjørelsen av om straff skal ilegges. Videre er tatt inn definisjonen av foretak. Bestemmelser om at bøtestraffen ikke skal kunne sones og om foreldelse, er i utkastet tatt inn i de paragrafer i straffeloven som generelt handler om disse spørsmål. Alternativet er å samle alle bestemmelser som angår foretaksstraff i kapittel 3 A. Dette kan ha praktiske fordeler, men er systematisk uheldig. Kommisjonen har derfor valgt den første løsningen.
